

УДК 330.11

**Наумко Ю.С.**

доцент кафедри економіки,

**к.е.н., доцент** Сумського національного аграрного університету, м. Суми

## **ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ В РЕГІОНІ**

Формування ринку праці регіону - серйозна економічна та соціальна проблема. Процеси економічної нестабільності призводять до виникнення безробіття [1].

Економіка країни сьогодні переживає не найкращі часи, скорочуються обсяги виробництва, помітно зменшується чисельність сільського населення, що в свою чергу позначається на співвідношенні попиту й пропозиції робочої сили.

Ринок праці як складова економічної системи країни відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються в державі, та віддзеркалює найгостріші проблеми: збільшення безробітного населення, міграцію населення в пошуках роботи за кордон, зміни в мотиваційному заохоченні, низькі професійно-кваліфікаційні якості працівників.

Саме ринку праці належить координуюча роль в процесі адаптації населення до нових умов господарювання, у формуванні свідомості населення щодо розвитку процесів відтворення робочої сили та трудових відносин, в подоланні діючої в Україні неефективної системи зайнятості населення.

Ринок праці – це сфера відтворення робочої сили, особливий, властивий розвинутих товарно-грошовим відносинам спосіб її включення в економічну систему [3, с.104].

Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, №51, ст.548), (Із змінами, внесеними

згідно із Законами №3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, ВВР, 2006, №9, №10-11, ст.96 №1562-VI (1562-17) від 25.06.2009, ВВР, 2009, № 51, ст.756) у першому розділі статті 1 визначено значення вживаних термінів: «регіон - територія Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя», саме на обласному рівні виникає необхідність дослідження використання управління трудовими ресурсами в регіоні з метою розвитку регіону.

У статті 2 Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» зазначено: «стимулювання розвитку регіонів здійснюється з метою:

- забезпечення їх сталого розвитку в інтересах усієї України, підвищення рівня життя населення, подолання бідності та безробіття, формування середнього класу;
- ефективного використання економічного, наукового, трудового потенціалу, природних та інших ресурсів, а також особливостей регіонів для досягнення на цій основі підвищення рівня життя людей, оптимальної спеціалізації регіонів у виробництві товарів та послуг».

За висновками міжнародних рейтингових агенцій, Сумська область отримала рейтинговий індекс С-3. Отже, вона відноситься до групи областей України з найвищим політичним ризиком та найнижчою інвестиційною привабливістю, що зумовлюється значною мірою нерозвиненістю інвестиційної інфраструктури в області. Справді, існує багато проблем в обласному фінансовому секторі. Половина підприємств працюють збитково, залишаються значними обсяги дебіторської та кредиторської заборгованості. Також існує заборгованість із виплати заробітної плати. Зростання внутрішнього попиту стримується через низький рівень оплати праці, який становить у бюджетній сфері 60-80% від середнього загальноукраїнського рівня. На розвиток сільського господарства негативно впливає висока зношеність основних виробничих фондів та невідновлення потужностей замість тих, що вибувають із використання, а також відсутність інвестицій та досить високі відсоткові ставки комерційних банків [5].

Основними економічними факторами формування ринку праці регіону слід вважати спад обсягів виробництва та інвестиційної активності, збереження на підприємствах зайвої робочої сили та зростання прихованого безробіття. Подібні негативні явища, безперечно, впливають на скорочення попиту на робочу силу [2, с.278].

До групи регіонів з високим рівнем депресивності відносяться дві області північного сходу країни (Чернігівська та Сумська). Ці області характеризуються дещо кращими показниками валової доданої вартості та промислового виробництва, проте у них також низькі доходи громадян та значний рівень безробіття. Переважно це аграрно-індустріальні регіони, де в роки економічних трансформацій провідні галузі економіки зазнали суттєвих втрат. Власне кажучи ці райони важко назвати “промислово депресивними”, оскільки це традиційно аграрні регіони [5].

Отже ринок праці Сумської області потребує дослідження, недостатня ефективність управління ринком праці регіону пов’язана з тим, що сьогодні його регулююча функція покладена на державну службу зайнятості, діяльність якої на практиці зводиться до пасивних заходів впливу. При цьому вона має справу лише з фіксованою частиною ринку праці. Хоча можливості служби зайнятості та її структурних підрозділів у працевлаштуванні незайнятого працездатного населення обмежені, проблема полягає не лише у скороченні обсягів фінансування їх діяльності, а й у низькому рівні організації ринку праці, котрий повинен бути основою для прийняття рішень з регулювання ринку робочих місць.

Заходи впливу в системі управління ринком праці повинні бути своєчасними, що дозволить оперативно коригувати процес зайнятості, прогнозувати тенденції та оцінювати якість функціонування механізму регулювання ринку праці. Необхідна повна оперативна інформація для забезпечення достовірної оцінки тенденцій розвитку ринку праці, що вимагає запровадження комплексного, цілеспрямованого підходу до дослідження закономірностей його розвитку. Важливо у інформаційну структуру, яка

використовується для управління трудовою сферою, включати відомості про формування і функціонування ринкової інфраструктури, дані стосовно функціонування ринку праці.

Зміни, що відбуваються на ринку праці Сумської області, характеризуються тенденціями до зменшення постійного населення, міграційними процесами та ростом безробіття.

Причинами трансформації та наступного дисбалансу регіонального ринку праці стали такі чинники, як роздержавлення власності та приватизація підприємств; розвиток малої та середньої форм бізнесу; перерозподіл пріоритетів щодо розвитку різноманітних галузей та сфер економіки; нова фіскальна, податкова та інвестиційна політика; зміна демографічної структури населення [4, с.349].

#### **Література:**

1. Василенко В.М. Оцінка впливу глобалізації на економічне зростання країни // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2004. – №69. – С.35-42.
2. Дмитренко Г. А. Антропосоциальные приоритеты рационального использования трудовых ресурсов в Украине / Г. А. Дмитренко // Соціальні пріоритети ринку праці в умовах структурної модернізації економіки : матер. міжнар. наук, практ. конф (Київ, 19 - 20 верес. 2000 р.). – К. : Принт-Експрес, 2000. - Т. 1. – С. 277-280.
3. Наумко Ю.С. Дослідження проблеми зайнятості населення / Ю.С. Наумко // Наука і методика: зб. наук. праць. - Вип.16.- К.: Аграрна освіта. - 2008.- С. 102-106.
4. Юрко А. В. Ринок праці Сумської області: проблеми збалансування попиту та пропозиції / А. В. Юрко // Вісник Сумського НАУ. Серія: Економіка та менеджмент. - Суми, 2007. - Вип. 6/7. - С. 348 – 352.
5. <http://www.fri.org.ua/ua/ukraine/>